

Каріна КАНЧЕНКО
здобувач вищої освіти 3 курсу ОС «бакалавр»
спеціальності 013 «Початкова освіта»,
Заклад вищої освіти «Маріупольський державний університет»,
м. Маріуполь
Науковий керівник: **Марина НЕТРЕБА**
доцент кафедри педагогіки і освіти,
заступник декана психолого-педагогічного факультету,
Заклад вищої освіти «Маріупольський державний університет»,
м. Маріуполь

СПРИЙНЯТТЯ ЕСТЕТИЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ПРИРОДИ УЧНЯМИ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Естетичне виховання є важливою складовою загальної освіти і має велике значення в сучасному світі. Особливо важливим воно стає в умовах розвитку інформаційних технологій та глобалізації, коли людина стикається з великою кількістю інформації та різноманітних культурних впливів. І тому важливо з самого раннього віку розвивати прекрасне у дітях, це можна зробити за допомогою природи. Природа та її сприйняття є початковим етапом для виховання естетичних почуттів. Її завдання полягають в тому, щоб навчити бачити, розуміти та відчувати її красу.

Багато вчених та педагогів займалися дослідженням ролі природи в вихованні дітей молодшого шкільного віку. Серед них Ж-Ж. Руссо, Ф. Фребель, М. Монтесорі, Р. Лув, Д. Гудол, В. Сухомлинський, К. Ушинський тощо. Вони довели, що природа може бути важливим засобом естетичного навчання та розвитку дітей, тому вона має відігравати важливу роль у навчальному процесі.

Завдання естетичного виховання – дати дітям побачити багатогранність, різноманітність форм, барв, звуків у природі, привертати їх увагу на зміни, що відбуваються в ній у різні пори року, навчити любити і розуміти природу, виховувати бажання бути активним учасником

створення прекрасного в житті. І для цього, потрібна повсякденна кропітка робота. [4; с 338]

Протягом цілого року ми спостерігаємо цікаві явища в природі. Разом з дітьми знаходимо причинний зв'язок цих явищ, зауважуємо їх красу, вчимо придивлятися до оточуючого. [2; с. 99]

Ми прищеплюємо любов до природи, вчимо розуміти її красу в таку порівняно небагату на барви пору року, наприклад, як зима. А весна, літо, осінь говорять самі за себе: природа буває у всій своїй красі, в ній все красиве. І небо, і земля – все дихає, квітне тисячами ароматів і барв. Взимку природа скута, холодна. Око стомлюється від одноманітності снігового покриву або чорних і сірих тонів. Проте це тільки на перший погляд. Зима приносить дітям і дорослим нові естетичні радощі. [4; с. 338] Це і сніжинки, прекрасні снігові пейзажі, зимові свята та багато іншого.

Діти, які постійно спілкуються з природою, відчують себе невід'ємною частиною природної краси, що стає виміром їхнього духовного життя і спонукає до глибинного проникнення та співпереживання через знайомство з творами різних жанрів мистецтва про природу. [2; с. 99] Але це не єдиний спосіб сприйняття дітьми природи.

Способи сприйняття природи учнями початкових класів можуть бути різними і залежать від віку дітей, їх інтересів та можливостей. Ось декілька можливих способів сприйняття природи учнями початкових класів:

- Прогулянки в природі: Вони дозволяють учням насолоджуватися красою навколишнього світу, відкривати нові місця, вивчати рослини та тварини, спостерігати за змінами в природі у різні пори року.

- Робота з рослинами: Вчитель може провести заняття з вирощування рослин у класі або на шкільному подвір'ї, де учні зможуть спостерігати за процесом зростання та розвитку рослин, доглядати за ними та дізнаватися про їхню корисність.

- Дослідження тварин: Учні можуть вивчати тварин, які живуть у місцевості, досліджуючи їхні звички та поведінку. Також можна організувати відвідини в зоопарк або привернути більше уваги до тварин, які є в куточку живої природи.

- Мистецтво: Учні можуть малювати, фотографувати або виготовляти різні роботи, що відображають природу. Це допомагає учням бачити красу в навколишньому світі та використовувати своє творче мислення.

- Екологічні проекти: Учні можуть проводити різні екологічні проекти, які спрямовані на збереження навколишнього середовища та зменшення негативного впливу людини на природу.

Ці способи сприйняття природи допомагають учням пізнавати природу та розвивати естетичний смак, творчість та любов.

Виростаючи серед природи, дитина вчиться бачити гармонійність, красу, багатство барв кожної пори року, відтворювати свої враження в усній розповіді, малюнках тощо. Усе це супроводжується розповідями педагога про те, що природа є наймогутнішим і найдосконалішим творцем прекрасного, у ній черпають натхнення живописці, композитори, письменники, використанням їхніх творів [2; с 99].

Враження, які отримує дитина від зустрічі з природними явищами, добре впливають на їх почуття, а також і на їх емоції. [1; с. 21].

Любов до природи слід виховувати з раннього віку. Природа є могутнім засобом формування естетичного досвіду особистості, невичерпним джерелом естетичних вражень, емоційного впливу на дитину. Але важливо щоб діти знайомилися з природою у цілісності.

Дитина повинна отримати початкові знання про природу, які потім ляжуть в основу формування у нього матеріалістичного світогляду. Сприйняття природи допомагає розвинути такі якості, як: емоційність, життєрадісність, чуйне, уважне ставлення до всього живому. Дитина, яка

любить природу, не буде бездумно рвати квіти, знищувати гнізда, ображати тварин.[3; с 407].

Отже, сприйняття природи учнями початкових класів є дуже важливим для їх естетичного та загального розвитку. Ознайомлення з природою, як засобу цього виховання, повинно базуватись на таких принципах як послідовність та систематичність, оскільки якщо не буде цілісності в діях, то не буде бажаних результатів. Бачити красу природи – відчувати її, вважати себе частиною прекрасного. Це все вимагає постійного спілкування з природою під педагогічним впливом.

Список використаних джерел:

1. Воробель М. М. Природа як засіб емоційно-естетичного розвитку дошкільників (на прикладі німецького досвіду). *Педагогічні науки*. 2012. Т. 7, № 107. С. 18–24. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/8939/VOROBEL.pdf?sequence=1>
2. Кондратюк Б. Природа як засіб естетичного виховання дітей дошкільного віку. V Всеукраїнська науково-практична Інтернет-конференція: дошк. Освіта: теорія, методика, інновації, 26 верес. 2022 р. Волинь, 2022. С. 97–100. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/21051/1/2022_2.pdf#page=97
3. Пилявська, М. В. Єнгаличева, І. В. Естетичне виховання дітей дошкільного віку засобами природи. Актуальні проблеми природничих та гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка – 2018»: XX Всеукраїнська наукова конференція молодих учених, 2018. pp.405–408. URL: <http://eprints.cdu.edu.ua/3892/>
4. Сірант Н. Естетичне виховання дітей засобами природи. *«Молодий вчений»*. Пед. коледж Львів. нац. ун-ту ім. Ів. Франк, 2016. № 2 (29). С. 338–340. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/2/80.pdf>